

Herpes zoster, pásový opar

Výskyt: K onemocnění pásovým oparem dochází po reaktivaci viru varicella-zoster (VZV), který se do organismu dostane při primoinfekci (nejčastěji v dětském věku, plané neštovice). Virus poté perzistuje v sensorických gangliích míšních nebo hlavových nervů. Při poklesu imunity může dojít k reaktivaci VZV, která se projeví jako pásový opar. Výskyt onemocnění pásovým oparem se zvyšuje s věkem. Počet hlášených případů onemocnění herpes zoster se ročně v České republice pohybuje kolem 6 tisíc onemocnění, ale počet onemocnění je pravděpodobně vyšší.

Příznaky a symptomy: Herpes zoster se projevuje bolestivou vyrážkou, která se obvykle vyvíjí na jedné straně těla, často na obličeji nebo trupu (dále i horečka, bolest hlavy, zimnice, žaludeční nevolnost). Výsev puchýřků často předchází bolesti, svědění nebo mravenčení v oblasti, kde dojde k výsevu (několik dní, než se objeví vyrážka). Puchýřky se obvykle vysévají během 7 až 10 dnů a vymizí do 2 až 4 týdnů. Bolest je popisována jako intenzivní pocit pálení. U některých lidí může bolest přetrvávat měsíce nebo dokonce roky poté, co vyrážka zmizí. Tato dlouhotrvající bolest se nazývá postherpetická neuralgie (PHN) a jedná se o nejčastější komplikaci pásového oparu (zejména u osob nad 50 let). Dalšími komplikacemi mohou být zánět mozečku, mozkových plen a mozku, míchy a nitrolební vaskulitida, nebo komplikace oční tj. zánět rohovky, duhovky, řasnatého tělíska a sítnice, nebo bakteriální superinfekce kůže a měkkých tkání. U osob se sníženou imunitou hrozí systémové onemocnění tj. generalizovaná forma pásového oparu. Riziko onemocnění se zvyšuje s věkem.

Inkubační doba: nelze definovat.

U vnímavých osob v kontaktu s nemocným s herpes zoster se mohou rozvinout plané neštovice obvykle za 10 až 21 dní.

Původce: virus varicella zoster (VZV)

Zdroj: nelze definovat, po prodělaných planých neštovicích dochází následkem oslabení imunity, např. po fyzické námaze, při stresu nebo při onemocněních spojených s poruchou imunity (HIV, leukémie, lymfom) k aktivaci viru, který vyvolá onemocnění herpes zoster.

Přenos: U každé osoby, která prodělala v minulosti plané neštovice, se může vyvinout pásový opar. Virus, který způsobuje pásový opar, se může rozšířit z osoby s aktivním pásovým oparem a vyvolat plané neštovice u člověka, který nikdy neměl plané neštovice nebo proti nim nebyl očkovan. VZV se šíří přímým kontaktem s tekutinou z vyrážkových puchýřů.

Období nakažlivosti, vnímavost a imunita: Nemocní pásovým oparem jsou infekční pro své okolí v době výsevu puchýřků. Období nakažlivosti začíná výsevem exantému a končí, pokud jsou již všechny eflorescence ve stadiu krusty. Nakažlivost u pásového oparu je u lokalizované formy 5krát nižší než u planých neštovic. Infekční je vezikulární tekutina, u generalizované formy i sekret z horních cest dýchacích. Onemocnění se může opakovat vícekrát za život.

Prevence: Očkování je indikováno k prevenci herpes zoster a postherpetické neuralgie související s herpes zoster. Očkování není indikováno k léčbě herpes zoster ani PHN.

Vakcíny pro prevenci herpes zoster jsou určeny pro osoby ve věku 50 let a starší.

Potřeba podání posilující dávky po primárním očkování nebyla stanovena.

Trend onemocnění pásovým oparem v České republice v letech 1978 - 2018

